

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a sezo de 2 ori: Mercuria si Sambeta, Folia una data pe septimana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 f. v. a. Pentru tieri esterne 15 f. sun. pe unu anu adu 45 doidieceri, or 3 galbini si 8 doidieceri mon. sunatoria. Se prescriera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari sau mici inserate se coru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiscaro publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 4.

Brasiovu, 13. Januarius 1862.

Anulu XXV.

LA CRITIC'A DEIN „KORUNK.“

VI.

Meritele romanului potu se fia fostu multe, forte multe, sub flamur'a loru nationale seau si sub cea unguresca, inse a nevolia seau forte puçinu fura recunoscute dein partea scrietorilor magiari. Thurocz, pre care-lu citeza Criticulu, nu numai nu mentiuneza pre romanu in descrierea batalieloru portate de Janculu in Transilvani'a si afara in cuntr'a turcului, ci nece in descrierea nefericitei batalie dela Varna nece macaru cu una vorba nu atinge de romani, pre cumu se pote convinge ori-cene cetindu cu de amenuntulu descrierea acestei lupte temerarie la acestu autoru sarbedu in partea IV, capu 42 (Schwandtner Scriptorer. hung. tom. I., pag. 255 seqq. ed. Vien. 1746 fol.) De unde, nu potemu sci, cumu acestu Criticu infalibile in istoria a potutu se ratecesca, menandu-ne la unu autoriu, care in asta parte e mutu ca pescele.

Inse spre fericirea nostra, ce nu se afla la Thurocz, se afla la altu istoricu, de si nu magiaru, de acea inse totu contemporaneanu, pre carele chiaru si Pray in descrierea bataliei dela Varn'a (Annal. reg. Hung. tom. III. pag. 25—31) l'urméza, si inca in unele locuri dein cuventu in cuventu, dein causele ce le aduce (totu acolo pag. 31, not. 1): Callimachus libr. III., ex quo malu, quam ex aliis depromere, tum quod magis singillatim res complexus est, tum quod non longe ab rebus gestis abfuerit, quippe anno 1496 in Polonia defunctus, itaque multis, qui pugnae interfuerant, synchronus. Hammer in istori'a imperiului othomanicu (lib. X, tom. I. pag. 349, ed. min.) scrie: ca Callimacu istoriculu a fostu secretariu regelui Vladislau si de facia in batali'a dela Cunobiza, care o a descriu si s'a vetematu la unu degetu; ci nu se pare a fi adevveratu. — Totu pre Callimacu a urmatu si Bonfiniu in descrierea bataliei dela Varn'a, ca pre unu: Poeta nostri temporis insignis ac scriptor egregius (Dec. III., lib. VI); si asia nece bietii romani nu fura uitati. Er' pre Thurocz numai Criticulu nostru l'a urmatu.

Acestu scrietoriu de frunte, Ph. Callimacu (in cartea de rebus Vladislai, loc. cit, la Schwandtner totu acolo pag. 515) scrie: ca Huniadi despunendu ostile in campulu dela Varn'a, sie si romaniloru nu sia asemnatu nece unu locu anumitu in oste, pentru ca asia mai usioru se pota alerga in totu loculu, unde se ar' afla de lipsa in cursulu bataliei: Sibi autem cum Valachis nullum certum locum designavit; ut minime turbatis ordinibus, quocunque res et periculum vocaret, accurreret, et nullum destinatum locum tuendo, omnia tueretur. Er' in urma, dupa ce lupt'a fu pierduta, totu acel'asi scrie. (ib. p. 517): ca voliendu celu puçinu se scotia cadavrulu regelui cadiutu, Huniadi cu puçinii romani ce mai remasera, se mai iniepta inca una data si de a dou'a ora asupr'a turciloru, ci nepotendu reesi, in urma si elu se retrase la ai sei: Substitit paulisper Huniadianus, corpus regium, si fieri posset, recuperaturus; sed quum reliquis effusissime difugientibus, paucos admodum Valachos, qui remanserant, tam multorum impetum secum minime laturos intelligeret, ubi unum atque alterum conatum frustrari vidit, — ad suos retro se recepit. — Atata con-

fidentia avu Janculu in aceli patru milie de feciori romani, carii dedese principele Romaniei Vladu Draculea regelui Vladislau dupa ce nu i se accepta suatulu de a nu se apuca la lupta avendu oste asia puçina cu unu inamicu, carele si la venatu inca ese cu mai multi feciori, de cumu avea Vladislau atunci cu sene. Si eventulu arata, ca nu s'a insielatu in confidenti'a ce o puse in aceli fetiori, cari singuri remasera pana in capetu. — Testulu lui Callimachu se pote vede citatu mai pre largu la P. Maioru (istor. de incep. rom. ed. I., pag. 109 seqq.)

Noi nu vomu se cercetamu aici, catu de derepta causa avu Janculu de a tracta mai tardiu cu Vladu Draculea, cumu a tractatu, nunumai taliandu-lu pre elu, ci si pre filii lui si predandu tier'a romanesca, — inse ce barbatu a fostu acelu principe, si catu a pierdutu crestinetatea in uciderea lui, marturisesce totu Ph. Callimacu si in oratiunea catra Innocentiu VIII (ed. Hagensa 1533, fol. 19) cu aceste cuvente: Huc adde toties ductas totiesque inefficaces contra Valachos expeditiones, quae gens hodie in duas partes divisa, quarum neutra cum maxime floruit haud amplius, quam sexdecim armatorum millia in bella mittebat. Et tamen qui ex illis Bisserabi nuncupantur, longissimo tempore tam exiguis copiis omnem Turcorum vim, non modo sustinere, sed saepissime etiam provocare, priusquam intestina seditione partiti, et mutuo in semet saevientes, maximum illum Imperatorem, et Ducem suum Vladislauum Draculam amisere. Quo orbi mirum omnino non statim succubuisse. Ita tamen longe post venire in deditioem, ut leges suas omnes simul cum rebus, et poene libertatem retinerent. Moldavi autem licet in Euxini littore, amissis oppidis Moncastro et Licostomo, quorum illud in ostio Tyrae amnis, hoc ad Tyagolam paludem positum, interiora regionis suae nunc etiam retinent, et proximis annis tam magnas strages saepe Turco intulere, ut coactus sit demum Stephanum ipsorum Principem, — non armis sed conditionibus cedentem socium atque amicum appellare.

Totu asia de amendoi scrie si F. Petanciu (de aggred. Turca, la Schwandtner loc. cit. pag. 871): Dracula enim cum paucis sed selectis militibus Mahumetum turcorum imperatorem potitum jam majori Valachia et ad minorem occupandam maturantem, hic (ad Vasillum castrum, adeca la Vaslui) ad secundam vigiliam noctis aggressus, conversum in fugam ad Danubium cum magna suorum caede et ignominia regredi coegit. Hic denique Stephanus Moldaviae princeps Soleimanum bassam et ducem Romaniae sic prostravit, ut ex 30 turcorum millibus pauci admodum, qui forte velocioribus equis insederant, evaserunt. — Asia au fostu acesti si alti principi ai romaniloru, pre carii scrietorii Europei seau-i ignoreza seau-i infiereza, candu eli, ca si Janculu, au fostu murulu crestinetatei in cuntr'a Islamului. Vedi Engel Geschichte der Walachei tom. I. pag. 167 seqq. etc.

Cu tote astea Criticulu si istoriculu nostru nu se indoiesce a cita una versiune rea a unui Bizantinu confusu anume Chalcocondyla, spre a adevveri: Cumu ca romani nece pana in seclulu XIV nu au datu vre unu esemplu de vertute demnu de a se tiese in istori'a de

fația, adeca a lui Chalcocondyla. Cumu cã e confusiu, nu voliu se probezu cu argumentele mele, ci me multiescu cu marturi'a celui mai nou editoriu si filologu mare J. Bekker, carele in precuventarea la editiunea sa (Bonnae 1843, 8-o) de greclu nostru asia scie: Laonicus Chalcocondylas, ut argumenti peregrini copia et varietate ad legendum allicit, ita lectu ingratus est, emendatu difficilis, cui cum liceret plane et dilucide loqui, eoque uti sermone, quo Ducas et Phrantzes usi et si non delectant at intelliguntur, maluit Herodotum aemulari, itaque dum Junonem captat, a nube adeo decipitur, ut saepe ne ipse quidem quid dicere velit nosse videatur, quid quod multis in locis, eluctantium verborum parum compos atque iudicio suo diffidens, unam eandemque rem binis ternisve modis non tam effert quam conatur et experitur effere, talibus locis quid vis facere criticum? etc.

Unulu deintre locurile mai confusa si oscure e si pasagiulu citatu de Criticulu nostru, pare cã l'a alesu anume; unde dupa oscuritatea originalei nu potea se urmeze de catu una versiune rea, deca traducatoriulu nu liã bene amente lucrulu, precumu in Chalcocondyla se intemplã fôrte desu si aliurea si in loculu de fația, si deca spre a dá mai multa lumina testului se incerca a adauge si ce nu se afla in originale, precumu facu traducatoriulu si aici adaugundu cuventulu praesenti, ce in originale lipsesce si pre dereptu, precumu vomu vedé, si precumu a adausu si cu ceva mai susu de loculu citatu, unde e vorb'a de muntele Brasiovu punendu intre parantese, qui olim Haemus, si la Dacia: quae est Transilvania etc.; macaru cã nemine panã aci nu a mai auditu se fia Haemus in Transilvania, si toti-lu tienu cã e in Thraci'a. Ci se luãmu loculu citatu de criticulu ce va mai aprópe, cu atatu mai vertosu, cã d-lui si mai la vale provoca totu la acestu greclutiu nu dein seclulu alu XIV ci dein alu XV contemporaniu lui Thurocz.

Acestu Chalcocondyla la loculu citatu (pag. 78 ed. Bonn. 41 ed. Par., 32 ed. Ven.) dupa testulu grecescu (cumu-lu intielegu io) dice: „Cã Dacii (adeca romanii) traiescu cu una limba aprópe de a Italianiloru, inse asia de corrupta si diferente, cãtu Italianii a nevolia potu se intielega ceva, pentru cã nu cunoscu cuventele celoru insemnate ce s'ar dîce (un'a dein frasile cele mai chiare!); de unde inse, traindu cu acêsta limba (sî) cu datinele Romaniloru, au venitu in esta tiera si aci intru ins'a s'au asediatu, nece dein altu ceneva am auditu se spuna despre acêsta ceva apriatu, nece insumi am se coniectrezu cumu s'a asediatu aci intru in sa, dereptu cã se dîce de multe ori, a fi venitu acêsta gente a locuf aci, „inse fara de a dá vreunu semnu (argumentu) demnu pentru istoria.“ — Asia intielegu si traducu io acestu locu dein urma, unde autoriulu dupa parerea mea a vrutu se dîca: Cã, de unde au venitu acesti ómeni ce vorbescu limba afine celei italiene, si au datine romane, nu scie, pentru cã nece nu au auditu dela nemenea ceva certu despre venirea loru, nece a aflatu vreunu semnu positivu in istoria de unde se póta conchide despre venirea loru in Dacia, de si multi multe vorbescu.

Adeveratu cã cuventele testului grecescu dupa natur'a scrietoriului se potu intielege si traduce si almentrea, inse deca vomu luã amente, cã autoriulu aici graiesce numai despre cestiunea, de unde au venitu românii in Dacia? se va cunósce, cã nu a avutu de cugetu se vorbesca de faptele romaniloru, ci numai de documentele istorice despre venirea loru in Dacia. Er' deca traducatoriulu la cuventulu istoria a mai adausu si praesenti, a datu proba invederata, cã nu a intielesu testulu ce-lu traduce. (Va urma.)

TRANSILVANIA. Brasiovu. Cestiunea drumulu de feru destinatu a trece prin Transilvani'a inainte ca tra resaritu a pusu din nou, — si acum a cincea óra de ani 15 incóce — pe totu publiculu nostru mai de frunte in o miscare neplacuta. Dupace adica inainte cu o luna si mai bine s'a impartasitu o scire positiva dela Vien'a, cumcã ar' fi pe aprópe, cá o partita órecare se castige concessiunea pentru cladirea unei linii numite Aradu-Alba-Julia-Sibiiu-Turnu-rosiu-Rimnicu, Slatin'a-Bucuresci, locuitorii Brasiovilu carii pana acum sperã ca lini'a drumulu feratu in totu casulu se ésa prin vecinulu pasu alu Buzeului, au potutu pricepe indata, cumca de va remané Brasiovilu delaturatu din acea linia, séu mai bine, de nu va trece lini'a principala a drumulu de feru pe aici spre Dunare nainte, apoi acêsta cetate comerciala devine condamnatã a scapatã la rangulu unui Fogarasiu, a'si perde tóta insemnatatea sa comerciala si a emi-

grã cu timpu o parte mare a locuitoriloru ei in alte tieri si tienuturi.

Comun'a Brasiovilu, Camer'a comerciala si cele doue corporatiuni de comercianti n'au lipsitu a se pune din partea loru in miscare si a cercã se abata acestu periculu ce amerintia nu numai cetatea, ci si tienuturile invecinate. Intr'aceea diurnalele unguresci din Clusiu si cele nemtiesci din Sibiiu au si deschisu intre sinesi o polemiu, ce sémena ca va deveni earasi ferbinte. Sibinienu stau mortísiu pe lenga proiectulu loru, din contra clusianii („Korunk“, contele Toldalagi s. a.) afla ca sasii din Sibiiu voru se faca si din cestiunea drumulu feratu o cestiune nationala sasésca, firesce cu acelu cugetu ascunsu si rezervatu, cá lini'a drumulu feratu pe lenga ce ar' corespunde pe deplinu scopuriloru militare si strategice cautate de statu (fortaretiele Temisióra, Aradu, Alba-Julia aduse in legaminte cu Sibiniu si Turnulu-rosiu), se aduca cele mai stralucite folóse de tóta plas'a mai virtosu sasiloru.

Eara romanii ce dîcu la tóte acestea? Patru linii stau inaintea loru, care s'au proiectatu pana acum si asupra carora curge disput'a, pe care noi aici le vomu respicã numai pe scurtu dupa chart'a Ardealului.

1. Aradu, Alb'a, Sibiiu, Turnu-rosiu.
2. Aradu, Alb'a, Sibiiu, Brasiovu, Buzeu, Brail'a.
3. Oradia, Clusiu, Campia, M.-Osiorheiu, prin Secuime, Brasiovu.
4. Oradia, Clusiu, Turda, Teiusiu, peste Murásiu la Blasiu, pe Ternava in susu pr'ntre romanime, sasime si secuime earasi la Brasiovu.

Acêsta linia din urma au incuviintiat-o doi din cei mai renumiti ingineri de ai statului, unu germanu si unu englezu. Acêst'a o afla si romanii de cea mai corespundietóre scopulu si totuodata indestulatóre pentru tóte natiunalitatile, deca mai este se vorbimu si noi despre natiunalitati si atunci candu se lucra numai pentru midiulóce de comunicatiune. Scimu bine ca acêsta linia ar fi si cea mai scumpa din tóte, ea inse ar' luã tiér'a in curmezisiu, pentru cá se fia folosita de locuitorii celoru mai multe tienuturi.

Mai incolo adaugu romanii: decatu unu drumu feratu numai pentru unu unghiu de tiér'a, mai bine nicidecum, ca romaniloru candu vei cauta bine, in acesti 25 ani urmatori. Le pasa neasemanatu mai tare cá se si asigure proprietatile si mosiile pentru sine si nepoti de stranepotii loru, se le immultiésca si inavutiésca multiplicandule poterea loru productiva, de catu se si le védia vendute la colonisti straini, de carii nu e cu potintia cá se nu se traga incóce, indata ce locomotivele voru fumegã si pintre miediuienele patriei nóstre.

In cat pentru parerea speciala a romanilor din Brasiovu, apoi aceeasi se póte reduce fara perdere de cuvinte mai multe la o paralela de cifre intre Brasiovu si Sibiiu, prin carea se face de prisosu orice alta retorica.

Eata aici unu bilantiu comercialu pentru ambele susu numitele cetati si tienuturi, scosu pe patru ani din prótocollele vamiloru imperatesci ale Transilvaniei de intrarea si esirea marfiloru, productelor si vitelor cornute, copitate, lanóse, rimatóre scl.

Acelu bilantiu pe carele suscrisulu a fostu norocitu a'lu castigã dela loculu competente se arata asia:

			Intrare	Esire	Suma	
1857.	La Brasiovu) marfi	185005	68044	253049	can-
	„ Sibiiu) feliurit.	14180	9871	24057	tare *)
	„ Brasiovu) lemna-	498690	110	498800	urme
	„ Sibiiu) ria	8705	—	8705	cubice
	„ Brasiovu) vi-	191771	47239	239010	ca-
	„ Sibiiu) te	53208	16369	69577	pete
1858.	„ Brasiovu) marfi	300137	65178	365317	can-
	„ Sibiiu) feliurite	25502	6911	32413	tare
	„ Brasiovu) lemna-	318894	18623	337517	urme
	„ Sibiiu) ria	7580	—	7580	cubice
	„ Brasiovu) vi-	143350	109145	252525	ca-
	„ Sibiiu) te	27973	48222	76135	pete
1859.	„ Brasiovu) marfi	150105	78491	228596	can-
	„ Sibiiu) „	16605	7066	23671	tare
	„ Brasiovu) lemne	180773	41969	222742	urme
	„ Sibiiu) ria	3899	—	3899	cubice
	„ Brasiovu) vite	199661	101979	301635	capete
	„ Sibiiu) „	54434	79473	133907	„

*) Cantariu séu centenariu séu maja, este inse fôrte usitatu a dîce cantariu nu numai la instrumentulu de cumpanitu, ci si la 100 puncti cumpaniti.

		Intrare	Esire	Suma	
1860.	„ Brasiovu) marfi	103370	75532	177902	can-
	„ Sibiiu) felurite	13052	6832	19884	
	„ Brasiovu) lemna-	105670	39050	144720	urme
	„ Sibiiu) ria	3165	—	3165	oubice
	„ Brasioru) vite	171068	46803	217871	capete
	„ Sibiiu) „	47457	36085	83542	„

Negotiatorimea noastră va sci se combine aici impartasi-tele extracte protocolare de comptabilitatea vamiloru, nu numai cu cestiunea drumului de feru, ci si cu alte impregiurari locale de forțe mare importantia, intre care la locul antaiu sta aceea, ca comerciulu de esito alu Transilvaniei, adica celu activu sta cá vai de elu, prin urmare ca tier'a noastră privita si din acestu punctu de vedere trebue se ia cu totul alte mesuri pentru inflorirea agriculturii, meseriiloru si a comerciului, ca ce este pana acum este forțe reu; mai alesu industriarii (mesterii, meseriesii) suntu amerintiati cu stingere totala.

G. B. —

— Luni si Marti spre Mercuri se simti aici in Brasiovu cutremuru micu de pamentu. —

In Csik s'a denumitu de comisariu r. D. Szabó.

Dela 20. Jan. a. c. maj'a de sare pentru vite s'a scadiutu la pretiulu de 1 fl. si se póte trage si vinde fara tiermure, dupa cum arata camer'a com. si industriara.

Preste 200 de plane financiare se ivira la ministeriu, intre cari si Carl Maager, presied. camerei com. si industr. din Brasiov, dede unu, dupa care in 56 ani se se amortizese datoriile statului fara dauna.

Pe cale oficiala inca nu scimu positivu measurele ce se voru luá in caus'a representatiunei comitatelor, fiindca inca oficialminte nu vedemu publicatu nemica in obiectulu acesta.

Oficiosu se publicá inse unu decretu gub. din 2. Jan. Nr. 12172 in „S. B.“, prin care se comunica magistratului sibianu unu emisu alu ministeriului de finantie cu Nr. 47012 3432, in care se díce, ca primindu ministeriulu dela cancelari'a de curte transilvana consemnatiunile amplotiloru in disponibilitate din provinciile germane slavice, va ingrigi cá se se provédia cu posturi, pentru ceea ce si a dechiaratu de respondiatorie pe deregatoriile subordonate, cá se aiba de grigia ai provedé cu posturi. Acésta s'a facutu si la deregatoriile subordonate in Ardealu, numai respectivii au a concurge, spre a primi invoirea guberniului.

Despre schimbarile in comitatulu Clusiului scimu numai atata, ca de comisariu r. e denumitu D. Grois; mai incolo inca nemica.

• Minciuna cá tóte minciunile.

Candu Brasiovenii nostrii cetira mai antaiu in faimós'a „Presse“ si in „Wanderer“ dela Vien'a acea scire falsa, cumca „Romanii din Brasiovu, partisani ai Domnului Principatelor unite, plini de bucuria pentruca acelasi a restauratu tronulu romanescu, s'ar gati a'i face si a'i tramite o sabiia romanésca forțe pretiósca,“ atunci unii detera din capu, altii se uitá lungu la socii loru si earasi altii se mangaiá cu acea impregiurare, ca acésta minciuna era insocita si de altele, prin urmare ca, de, era se tréca un'a cu alt'a, si se se dea uitarii, precum se detera o miie altele; din contra au fostu mai multi, cari privindu la scopulu diabolicu, cu carele se cerculá acea minciuna celu mai pucinu in 100 diurnale pana in momentele candu scriemu noi acestea, stetera pe lenga aoea opiniune, ca brasiovenii se traga in judecata pe diurnalulu, care a publicatu mai antaiu acea faima mincinósca, pentru cá se dea afara si pe auctorulu corespondintiei.

Noi am fostu de alta opiniune, pe care ne si luamu voia a o desfasura in urmatórele: Nu ecsista nici o lege pe lume, care se oprésca pe ori si cine a face si a dá presente si suvenire ori si cui in lume, afara de singurulu casu alu mituirii functionariloru pnblici, cu scopu cá se'i tragi in partea ta. Prin urmare déca noi aflamu vreo vatamare in acea scire mincinósca, aceea este numai, ca reutatosulu corespondinte isi bate jocu de saraci'a noastră, sciindu prea bine, ca noi romanii brasioveni oricatu ne-amu inganfá in penele noastre de fii ai lui Mercuriu, niciodata nu vomu fi in stare de a scóte patru séu cinci mii galbini, pentru cá se platimu o sabiia, precum s'ar cuveni se fia aceea pe sam'a unui domnitoru dela cinci milíone suflete; pentruca de altmintrea déca cineva ar avea sabii'a gata, iar lipsi numai se faca de scire gubernului tieriei noastre, ca are pofta se dea unu suveniru la unu domnitoriu vecinu si prietinu cu gubernulu nostru, si atat'a ar fi totu.

Ei, dara brasioveuiu inca si in acelu casu candu ar avea suvenirulu gat'a, s'ar socoti de diece ori, pana se'lu dea din mana odata, nu din alta cauza, de catu numai cá se nu se faca de

rísulu lumii, ca pe o parte daruescu sabii de 5 mii galbini, pe alt'a capata totu din bunatatea Domnului ALESANDRU JOANU I. si a camerelor legislative cate o miisióra de galbini, cu care mai tienu sufletulu in ósele scóleloru de aici, eara pentru asociatiunea loru nationala anca nu au fostu in stare de a dá pana acum nici macaru cinci sutisióre de fiorini bani de chartia, si totu ce au facutu cá de 14 luni incóce au fostu ajutoriulu de vreo 1600 fl. la spelese catorva deputatiuni tramise la — VIENA.

Mai in scurtu, Mari'a S'a Domnulu Principatelor unite va sci se crte brasioveniloru romani, ca ei nici au cugetatu si nici suntu in stare de a'i face presente, ci ca tocma din contra totu ei mai cugeta a'i cere unu ajutoriu anca si pe sam'a clerului, cá despagubire pentru mosi'a Merisieni din districtulu Argesiu.

Intru altele se fi'a romanii forțe incredintiati, ca déca s'aru pune toti literatii loru a culege si a renfrange numai minciunile cate se scornira de 1 anu incóce asupra loru mai virtosu in diurnale nemtiesci, atunci loru nu lear mai ajunge nici timpu de mancatu si de dormitu. Trebue se scimu Domniloru, ca anume in Vien'a si in Prag'a se afla cate o corporatine (tiechu) de corespondinti, cari n'au altu ceva de lucru, decatu cá se scornésca si se publice in mai bine de 200 diurnale asia numite minciuni de tendentia (Tendenzlügen), si ca meseri'a loru este sistemisata de minune, pentru ca ei tragu si lefi bune pentru acelea minciuni. In dílele noastre ocupatiunea mai de frunte a numitoru corespondinti este a combate pe nationalitatile apasate, anume pe români si pe slavi, cum si ideile federalistice.**)

Deci noi suntemu de opiniune, cá se nu ne prea suparamu pentru tóte minciunile, cate se scornescu asupra noastră, ci se le si mai lasamu si in vo'ra venturiloru, precumu lasa economulu plév'a din ari'a sa; eara apoi se rogamu totuodata pe Ddieu, cá elu se apere cu spiritulu adeverului pe toti publicistii si corespondintii nostrii, cá se nu cadia ei nici odinóra in acea degradatiune morala, in care a caditu acea parte a diurnaleloru si a cititoriloru germani, despre cari renumitul scriitoru germanu Weber díce intru amaretiunea inimei sale:

„Mögen die Zeitungen noch so viele Lügen enthalten, sie wurden doch von boshafte Menschen nie wie Journale zu persönlichen Absichten benützt, und Leute an Pranger des Publicums gestellt, ohne dass sie es selbst wussten, und Manche hielten es auch unter ihrer Würde zu antworten, oder sich in Journalen herumzubalgen.“ G. Baritiu.

UNGARIA. Pest'a 16. Jan. (Starea de fația) Gubernulu prov. alu Ungariei e constrinsu de impregiurari a luá mesuri si mai aspre de catu ar fi doritu ori si cine. Publicarea judecatii statarie (Standrecht) asupra lotriloru, ucigasiloru, tecunariloru s. a. in comitatulu Pestei este in adeveru cea mai aspra mesur'a diu cate se potu luá in timpu de pace incontr'a vreunui poporu; cu tóte acestea celu care aflá pentru acést'a vina gubernului, acela nu cunósce pe ungureni.

In Pest'a, care póte se aiba la 150 mii loc., s'au ivitu in decursulu anului intregu 1861 urmatórele fapte criminale din cele mai fioróse 1) S'au omoritu de mana straina 16 persóne; 2) S'au sinucisu 35 insi, dintre cari 15 spendiurati, 9 impuscati, 6 prin veninu si asia mai departe; 3) Au mai peritu 84 insi din alte nenorociri neprevédute. Aici provocamu pe ori si cine, cá se alature acésta statistica de criminali dein capital'a Ungariei cu a criminaliloru de felurile susu aratate din tóta romanimea Transilvaniei, séu — nu ne pasa, din capital'a Tieriei romanesci cu tóte drojdiile straine ale ei si cu tóte celelalte orasie ale tieriei. Audi aeolo 16 amoruri hotiesci in o cetate cá Pest'a!

In orasiulu Miskolcz comisariulu de panduri anume Barcza descoperi pe ucigasiu carausiulu dela Sámson aflatu mortu in Noemvre a. tr., in persónele avocatului Szunti si studintelui Györffy, pe cari ia si prinsu. Acelasiu comisariu mai dete preste o banda de lotrii cá de 18 insi, intre cari suntu si cativa proprietari de pamentu, eara fratele avocatului Szunti pe candu era se fia prinsu, sia luatú viétia prin glontiu (P. Lloyd, Kol. Közlöny etc.)

*) Vedi in „Ost und West“ Nr. 12. f. . . unu articlu forțe bunu asupra corespondentieloru nemtiesci fabricatorie de minciuni.

**) Demokritos, V. Bd. 4. Auflage. 1853. Observamu ca autorulu distinge intre Zeitung, care la nemti este unu felu de cronica fara nici o critica, si intre Journal, adica Gazete mari, de acelea, care stau in soldulu vreunei partite politice ori religiósce, pe care o apara pana eandu aceea ii platesce grosu.

Pe pust'a dela orasiulu Keszthely irrupse in capu de nópte o banda de lotrii asupra venatorului primariu, care inse aparanduse cu tóta barbat'a, impuscà pe trei insi dintre lotrii, ci mai pe urma cadiù si elu lovitu in capu si de siepte puscaturi. (Pesti Hirnök.)

Amu mai poté enumerá esemple multe de asemenea feróse barbarii din Ungari'a, ca chiaru diurnalele din Pest'a sunt silite ale inregistrá, ci le mai lasamu si pe altadata, eara cititorulu se incheie d'intrensele ori-ce va voi.

AUSTRIA, Viena. „Pres'a“ descopere, ca cont. Rechberg fú chiamatu la Mai. si in alta caus'a diplomatica. Ea spune ca cabinetulu de Turinu au luat cu seriozitate cuventulu Mai. Sale dein 2. Ian. tienutu catra ostire si alu gen. Benedek, si fiindca intre acestea 2 cabinete nu se afla inca restatoritu comerciulu diplomaticu, asia regele Victoru Emanuelu se adresà la Parisu, cá prin midiolocirea Franciei se céra dechiratiune dela Austri'a pentru demonstratiunile acele provocátorie. Acum se parè, ca cabinetulu Tuileriiloru a facutu intrebare intr'o maniera crutiátoria la cabinetulu de Viena. Si respunsulu la acést'a casiunà chiamarea min. primariu. Respunsulu, se dice, ca ar face oserbatiunea, cumca manifestatiunile acele dela trupe n'au fostu de natura provocátoria, ci ele s'aru poté lua celu multu numai cá unu respunsu indireptatu la repetítele provocatiuni facute in camerele turinense. Inca o dechiarare totu catra Franci'a facú cabinetulu de Viena. Victor Emanuelu ad. miscà pe Napoleon cá se confaptuésca la departarea ecsreg. Franz dein Roma, fiindca pana candu va remané elu acolo, va servi totu de nutrementu la insurectiunea malcontentiloru, eara Napoleon se adresà si in caus'a acésta la Vien'a, deunde i se respunse, ca nu se invoésce nici de catu, cá se se faca vreo sila reg. Franz in caus'a schimbareii locului de siedere. Asia mergu lucrurile diplomatice.

ROMANIA, 1 Ianuariu. M. S'a Domnulu emise catra ostirea Romaniei unu mandatu de cuprinsulu acesta:

Armata a Romaniei! Purtarea cea solida si resolventa, care o dovedi ostirea Romaniei la tóte ocasiunile incepundu din momentulu, candu din midioloculu vostru fui redicatu pe tronulu celu nedespartitu alu Romaniei, a contribuitu multu spre complinirea unirii Romaniei.

Voi atí doveditu, ca standartulu nationalitatei, e bandier'a ordinei si a legalitatei.

Suptu acestu standartu dara se traiésca Romani'a unita in antic'a si neclintit'a ei constantia!!!

Ministeriulu de resboiu a scrisu pe 16. Ian unu concursu pentru celu mai bunu imnulariu nationalu, care se represente „glóri'a si onórea nationala“ si se fia proprietatea militiei romane.

La multi ani! In ceea ce privesce politic'a si unirea Domnulu Romaniei din norocire cumpanesce lucrurile mai bine decatú tóte partitele vèrite intr'o caldare, dintre cari liberalii vréu ce e dreptu emanciparea tieri in întrege de suptu tutoratulu ciocoismului, fórtè bine, dar' in afara — suntu cam indiscreti, cam si nepolitici; — eara aristocrati'a, cá si petutindinea, vrea cá si taurulu a folosi tóta tiérin'a numai ea pentru sene; dar' invingerea luptei acesteia — fatale — va cadé in partea „acelei partite, care se va inaltia mai pre susu prin abnegarea de interesele egoistice si castice.“ — Dar' va fi reu si de boierime, déca nu-si va castiga reputatiunea natiunei prin lepadarea de buna vóia de interese in parte. Rasele romane neci odata n'au potutu spera reinaltiare, pana candu n'au primitu principiulu votului universalu, — si Italia astadi ar mai fi, si mane ear' ar cadé in jugu fora de elu. — Pana candu remane boierimea pe lunga legea electorala cea oligarhica si eschidietória tocma acum! pana atunci nu credem ca vrea ea mai multu imputerirea si inaltiare natiunei decatú interesulu seu. — Nece unirea nu ve folosese, déca representatiunea natiunei va remané numai in man'a oligarhiloru, aristocratiloru, fia ei de ce soiu voru fi. Candu poté aruncá o tiéra in gur'a periculeloru parol'a: „toti pentru unulu si unulu pentru toti,“ ad. solidaritatea nationale intrunita, atunci ea e poternica, firear' catu de mica ar' fi, pentrucà la o vointia totala a unei tieri moralicesce nime nu se mai poté improtivi: Eata victoria fora arme! „La multi ani!“ Ear' déca sunteti sclavi intereselor straine si castice, apoi n'aveti alta de facutu, decatú ceea ce faceti: — se continuati desbinarile si certele interne fora cá se faceti concessiuni unii altora, cum cere tempulu, pana la o prorumpere, si atunci, cei ce si vèrira cod'a intre voi, cá intre poloni mai anciertiu, cu

„divide et impera“ ve voru dechiaru usiorn, prea usiorn si pre voi de minoreni — cu tóta unirea — si veti fi amblatu calea mandulu plecanduve cu totii cerbicea la jugulu serutatu alu protectoriloru, pe cari nui va doré, ca apera cadavre fora viétia! — Asteptamu, cá 24. Jan. se stérge lacrimelè Matrónèi Romania cu Unirea intereselor si a animelor, pe care cá pe unu pedestalu, pe unu fundamentu tare, se se póta odichni viétia ei. La multi ani! Red.

In Italia camerele legislative lucra mereu si interpelarile ce se facura acolo cu respunsurile ministriloru cele resemnate se potu privi in adeveru nu atat'a de demonstratiuni, ci de resolvare, resemnatiune neinduplecata spre a unifica tóta Italia si ai castiga cetatea eterna de capitala. B. Ricasoli, ministrul primariu alu Italiei, pe lunga ce emise o nota cerculara de la toti reprezentantii sei atasiati la cabinete, in care arata, ca nou'a Italia e matura si tare de ajunsu spre a sustiné ordinea si a se re'naltia la o fericire dorita prin proprielè sale poteri, apoi in parlamentu respunde, la interpelarea senatorelui Pareto despre intrebatiunea romana: „ca in Rom'a se va decreta definitivu nu numai sortea Italiei, ci si sórtea întregei omenimi. Diu'a triumfulu inca nu se póte defige, dar' poté, cá tocma in minutulu de fačia se se cóca resolvarea definitiva. Gubernulu e neclintitu si neinfricosiatu pe lunga aliantia francésca si 'si va continua politic'a in cestiunea romana.“

In Franci'a se astépta deschiderea corpului legislativu pe 27. Jan. si unu mesagiù, cuventu de tron, care se desvalésca ascunsurile politiceii cei infundate.

In Atina, Corintu, Patros si Argion facú in zidiri mare stricare outremurulu de pamentu.

MAI NOU. Tocma primimu scirea, cumca in com. Dobocèi supr. com. b. Daniele Banfi s'a inlocuitu prin D. Vasilie Buteanu, cá r. Comisariu séu Comite supremu, carui se si predece carm'a.

N. 87.

E D I C T U.

Prin care lui Iacobi Lolic din Suburbiulu Bistriței, carele de 16 ani sia parasitu pe legiuit'a s'a muere Maria nascuta Dorateo, se face cunoscutu, cumca acést'a a inceputu procesu divortialu in contrai din capulu necreedintiósei parasiri prin urmare se provóca, cá intr'unu anu dela publicarea acést'a, se se infatiosedie inaintea acestui tribunálu matrimoniale, altumintrea se voru pertrapá si hotari cele prescise in sensulu canónelor si alu legloru casatoresci si fara de densulu. —

Ghierla 10. Augustu 1861.

Din sied. trib. matr. pentru dieces'a g. c. a. Ghierlei.

Nr. 82.

E D I C T U.

Mihailu Góde din Erkóvó comitatulu Crasna, carele din 1848, tempulu inrolarei s'ale in militi'a magiara nu s'a reintorsu la legiuit'a sa muere Florea nascuta Pernyes, se provóca prin acést'a, cá intr'unu anu dela datulu acestei publicari se stéie inaintea acestui tribunálu, ca-ci altumintrea se voru face si hotari si fara densulu cele prin canóne si legile casatoresci prescise.

Din sied. trib. matr. dentru dieces'a g. c. a. Ghierlei.

Nr. 167.

E D I C T U.

Prein care Gafi'a muliéera lui Nicolau Marton dein Borgo-Tih'a, carea dein 1854 cu necredentia a parasitu pre barbatulu seu, se provóca prein acéste, cá intru unu anu deta datulu acestei publicari se sté iuantea acestui tribunale, la care barbatulu seu a pornitu procesu divortiale, caci altumintrea se voru hotari si fara dens'a céle prein canóne si legile casatoricesci prescise.

Gherla 20. Novembre 1861.

Dein sied. trib. matr. pentru dieces'a g. c. a. Ghierlei.

La subinsemnatulu este locu pentru unu practicantú in comptuariulu seu cu cunoscenti'a limbei germane si romane. Parintii doritori se voru adresa franco catra mine

B. G. POPPOVITS,

in Vien'a, Alter Fleischmarkt Nro 706.

INDREPTARE. In Gaz. Nro 101, art. II. an. tr., col. 1, Text. lin. 17: par erga leg. parerga; lin. 19: me se resp. lege. voliu se; col. 2, lin. 34: problem'a precum leg. problem'a e precumu; lin. 4: e inca reu leg. inca e rea; lin. 44: Alumniu leg. Mummio; pag. 420, col. 1, lin. 23: la a. 361 leg. la a. 391. Nro Gaz. 102. pag. 2, col. 1, lini'a 6, in locu de: dein partea de loru, scrie: dein partea d-loru; pag. 2, col. 1, lin. 31 in locu de: si mai alesu ele candu, scrie: si mai alesu de candu.